

Geen Nederlandse Nautische Commissie; wel bruikbare voorstellen voor verbeterde inzet maritieme gerechtsdeskundigen

Jolien Kruit

Op 4 april 2019 heeft de projectgroep 'Afkoersen op vaste maritieme gerechtsdeskundigen' haar eindrapport overhandigd aan haar opdrachtgevers. De projectgroep was aangesteld door de Rechtbank Rotterdam, de Erasmus Universiteit en de Nederlandse Vereniging voor Vervoerrecht om de inzet van de maritieme gerechtsexpert in Nederland een 'boost' te geven. Het rapport bevat de aanbevelingen van de projectgroep, waaronder de aanstelling van een gerechtsexpert met een beperkte opdracht en een gerechtsexpert die de rechtbank ter zitting assisteert.

Jolien Kruit heeft namens de Nederlandse Vereniging voor Vervoerrecht aan de projectgroep deelgenomen. Zij licht het rapport kort toe. "The proof of the pudding is in the eating" – maar het verbeterde recept is zonder meer hoopgevend.

Maritieme gerechtsexpert; succesvol in België, niet in Nederland

Als er in België een maritiem incident plaatsvindt, komt de Belgische Nautische Commissie bijna zonder uitzondering in actie. Na benoeming door de Rechtbank doet een van haar kapiteins als gerechtsexpert onderzoek naar de oorzaak van het ongeval en/of de omvang van de schade. In Nederland wordt het middel van de maritieme ge-

rechtsexpert daarentegen zelden ingezet. Dit ondanks dat hier net zo goed behoefte is aan objectieve feitenverzameling.

Aanstelling gemengde projectgroep om aanbevelingen te doen

De Maritieme Kamer van de Rechtbank Rotterdam, de Erasmus School of Law en de Nederlandse Vereniging voor Vervoerrecht ("NVV") hebben de handen ineen geslagen. Zij hebben een projectgroep aangesteld om aanbevelingen te doen ter bevordering van het instituut van de maritieme gerechtsexpert in Nederland, oftewel om het een boost te geven. In de projectgroep zaten, naast vertegenwoordigers van de opdrachtgevers, ook belanghebbenden vanuit het NIVRE (Stichting Nederlands Instituut Van Register Experts) en het Tuchtcollege voor de Scheepvaart. Het eindrapport van de projectgroep is 4 april 2019 op de *Journee Schadee*, de jaarlijkse dag van de NVV, gepresenteerd. Het rapport zal onder meer op de [website van de NVV](#) gepubliceerd worden.

Namens de NVV heeft onder meer Jolien Kruit aan de projectgroep deelgenomen. Eerder schreef zij een [kritisch stuk](#) over het instituut van de gerechtsexpert in Nederland, waarin zij aanpassing van het instituut bepleitte.

Jolien licht het project en met name de uitkomst daarvan kort toe aan de hand van vijf vragen.

1. Wat is een maritieme gerechtsexpert?

In de praktijk spreekt men van een maritieme gerechtsdeskundige als een expert wordt aangesteld om, al dan niet aan boord van een schip, objectief, onafhankelijk onderzoek te doen naar de oorzaak en/of de gevolgen van een incident. Bijvoorbeeld in geval van een aanvaring of stranding, maar ook bij een ladingschade. In het kader van zijn onderzoek dient de gerechtsexpert onder meer documenten te verzamelen, met betrokkenen te spreken en ter plaatse onderzoek te doen. Een theoretisch mooi middel dat in de praktijk echter vrijwel niet wordt toegepast.)

2. Wat heeft de projectgroep gedaan?

De projectgroep heeft de opdracht meegekregen om: "Voorzieningen te treffen die het mogelijk maken dat de rechtbank

- (1) onafhankelijke
- (2) nautische en/of technische deskundigen
kan benoemen
- (3) *die beschikken over bevoegdheden en*
- (4) ondersteuning vanuit de rechtbank krijgen
waardoor deze deskundigen in staat zijn op een voor de (internationale) maritieme praktijk
- (5) bruikbare wijze

onderzoek te doen naar de oorzaak, aard en omvang van aan boord van en/of door schepen veroorzaakte schade"

De projectgroep heeft met veel betrokkenen gesproken. Op basis daarvan heeft zij (onder meer de volgende) aanbevelingen gedaan voor de persoon van de aan te stellen expert, de rol van de rechtbank en de procedure in meer algemene zin.

Experts

Het maritieme wereldje is klein. Het risico op een

conflict of interest is dan ook groot. Van belang is dat de *schijn van partijdigheid* wordt vermeden. Zoals ook volgt uit de 'Gedragscode voor gerechtelijk deskundigen in civielrechtelijke en bestuursrechtelijke zaken' heeft de gerechtsexpert een meldplicht als hij bekend is met een conflict. Als de gerechtsexpert betrokken is geweest bij de zaak of bij een eerder onderzoek waarbij één van de partijen betrokken was dient hij dat schriftelijk te laten weten.

Experts die als gerechtsexpert willen optreden dienen te beschikken over aantoonbare kennis en ervaring. Registratie bij bijvoorbeeld het Landelijke Register van Gerechtsexperts of het NIVRE is dan nuttig.

Rechtbank

De projectgroep is van mening dat de rechtbank een grotere rol zou kunnen spelen. Dat hoeft niet direct een actieve betrokkenheid te zijn. Het gaat erom dat de gerechtsexpert met vragen bij de rechtbank terecht kan en dat partijen weten dat er een sanctie gesteld kan worden op gebrek aan medewerking aan het onderzoek. De rechtbank zal dan ook bij de benoeming van een maritieme gerechtsexpert een contactpersoon aanstellen. Ook is een Voorzieningenrechter via het piketnummer 24/7 bereikbaar.

Procedure

Belangrijke bezwaren van verzekeraars tegen het inzetten van een gerechtsexpert waren de kosten van een gerechtsexpertise en de vertraging in de rapportage. De projectgroep meent dat deze bezwaren ondervangen kunnen worden door een beperktere variant gerechtsexpertise in te voeren. Vaak volstaat het dat informatie en documentatie feitelijk beschikbaar komt en is een uitgebreid rapport met conclusies niet nodig. Voor die gevallen zou een "gerechtsexpert coördinator" volstaan.

Hij verzamelt documentatie en legt vast welke stukken over en weer zijn uitgewisseld. Duidelijk is dat de kosten van een coördinator veel lager zijn dan die van een expert die ook rapporteert. Bovendien is de documentatie direct beschikbaar.

3. Maar geen Nederlandse Nautische Commissie?

Nee, de projectgroep heeft er niet voor gekozen om een Nederlandse Nautische Commissie op te richten. De gedachte was aanvankelijk dat er een lijst met vaste maritieme gerechtsexperts zou moeten komen die uitsluitend gerechtsexpertises doen. Dus zoals de Belgische Nautische Commissie. Tijdens de loop van het project bleek echter dat het lastig is om dit bedrijfsmatig op te zetten en financieel rendabel te maken. Daarbij was ook de vraag of dat nodig en wenselijk was. De keuze om geen vaste experts aan te stellen betekent dat er gevist kan worden uit een veel grotere vijver van experts die als gerechtsexpert kunnen optreden. Op deze wijze kan er een expert aangesteld worden met de specifieke kennis die voor die situatie wordt gevraagd.

De onafhankelijkheid wordt gewaarborgd door de meldplicht en de vereisten gesteld in de Gedragscode voor gerechtelijk deskundigen.

Niet uitgesloten is natuurlijk dat zich in de markt wel een vaste club van gerechtsexperts zal ontwikkelen als de inzet van een maritieme gerechtsexpert gangbaar wordt. Desgewenst kunnen overigens ook leden van de Belgische Nautische Commissie in Nederland als gerechtsexpert worden aangesteld.

4. Wat is er nieuw?

De optie om een gerechtsexpert aan te stellen met een beperkte opdracht, de 'coördinator', is nieuw.

Tijdens het project bleek verder dat er vanuit de rechtbank behoefte is aan nautische/technische kennis, met name als de experts van de partijen van mening verschillen. Anders dan in bijvoorbeeld arbitrage bestaat er immers niet de mogelijkheid een expert als rechter te benoemen. De ondersteuning bleek met name ter zitting gewenst. De projectgroep heeft daarvoor de optie van een "gerechtsexpert ter zitting" genoemd. Deze expert kan op eigen initiatief van de rechtbank worden aangesteld. Hij of zij is op zitting aanwezig en beantwoordt in voorkomend geval vragen. De gerechtsexpert ter zitting leest zich wel in, maar hoeft geen rapport te schrijven. De kosten zijn dan ook relatief beperkt. Daarbij kan het de kosten van een extra rondje expertiserapporten uitwisselen voorkomen.

5. Waarom wordt een gerechtsexpertise in Nederland nu wel een succes?

Of het instituut van de gerechtsexpert in Nederland een succes wordt zal in de praktijk moeten blijken. De voorwaarden zijn er in ieder geval voor aanwezig. Niet in de laatste plaats om de verschillende betrokken partijen inbreng hebben gehad in het project en de kaders duidelijker zijn. Ook lijkt de optie van de gerechtsexpert coördinator een mooi middel om snel en kostenefficient informatie te verkrijgen.

Kortom: "*The proof of the pudding is in the eating*" – maar het verbeterde recept is zonder meer hoopgevend.

Zaken helder maken.

Jolien Kruit

Advocaat | Partner

kruit@vantraa.nl

Van Traa Advocaten N.V.

Minervahuis II

3011 JP Rotterdam

Meent 94

Tel. +31 10 413 7000

www.vantraa.nl

info@vantraa.nl